

כאחד קראו לו נתן החכם.
לחששות של נתן היה יסוד כי צלאח-א-דין
רצה באמת למלא את אוצר המדינה בהלוואה
ובמתנה מהסוחר העשיר. אך הוא לא היה
יכול לדרוש דבר כזה באופן גלוי ולכן החליט
להציג את משאלתו בצורת שאלה תיאולוגית.
"אתה ידוע בחכמתו" אמר הסולטן "בוודאי
למדת גם על הדתות. אמור לי, איזו מהן
הנכונה ביותר, יהדות, נוצרות או אסלם?"
"סולטן, אני יהודי" ענה נתן. "ואני מוסלמי"
הפסיק אותו צלאח-א-דין "והנוצרות עומדת
בנינו. אך שלושת הדתות סותרות זו את זו.
לא יתכן שכולן נכונות. אמור לי את דעתך
המלומדת. איזו דת היא הטובה ביותר?"
נתן הבין מיד שהסולטן טומן לו פח. כל
תשובה שונה מ"אסלם" תעליב את
צלאח-א-דין המוסלמי, בו בזמן שתשובה
"יהדות" תעמיד בשאלה את יושרתו.
לכן, במקום לתת תשובה ישירה ענה
לצלאח-א-דין במשל. וכך סיפר:

שלוש טבעות

גוטפריד אפרים לסינג (1729 – 1781)

שקט מוזר שרר בירושלים. נצחוננו של
צלאח-א-דין על הצלבנים עלה למוסלמים
ביוקר, כן בקורבנות הקרב כן בדילול האוצר
המלכותי. צלאח-א-דין התכוון לשלוט בצורה
אנושית וצודקת עד כמה שאפשר. אך השלום
לא היה נוח כשהנוצרים, היהודים והמוסלמים
המנצחים הביטו אלא באלה בחשדנות רבה.
לכן, כאשר צלאח-א-דין קרא אליו את נתן,
סוחר יהודי בין המובילים, זה האחרון היה
מודאג מאוד כי חשד בסיבות הקריאה. נתן
היה ידוע באזור כולו לא רק בהצלחתו
במסחר, אלא גם בכשרונותיו לניהול משא
ומתן ובוררות. יהודים, נוצרים ומוסלמים

לפני שנים רבות חי במזרח אדם שקיבל במתנה מאיש נדיב טבעת בעלת ערך בלתי-משוער. היא הייתה משובצת באבני לשם שזרחו במאות צבעים, כוח סודי היה לה כי מי שענד אותה נעשה אהוב על האל ועל האדם אם רצה בכך. לא פלא שהאיש במזרח לא הוריד את הטבעת מאצבעו וציווה שהיא תישאר תמיד רכוש משפחתו. הוא השאיר את הטבעת לבנו האהוב עליו ביותר, וציווה לו למסור אותה שוב לבן האהוב ביותר שלו. ותמיד האהוב ביותר, בלי הבדל בבכורותו או מעמדו במשפחה, בכוח הטבעת נעשה לראש המשפחה. הטבעת עברה במשך דורות רבים מאב לבן האהוב ביותר, עד שהגיעה לידי אב שהיו לו שלושה בנים, כולם

אהובים עליו במידה שווה. רק מפעם לפעם נראה לו שאחד הבנים אהוב עליו יותר, פעם אחרת שזה הבן השני, או השלישי, בדרך כלל הבן שנשאר איתו לבדו ושפך לפניו את לבו. בזמן כזה, ומתוך חולשת הדעת, הוא הבטיח את הטבעת פעם לבן אחד, פעם לאחר. כך זה נמשך עד שהגיע זמן למות. והאב הטוב התחיל להתלבט. כאב לו לאכזב שניים מבניו, שסמכו על הבטחתו. מה לעשות? בסוף קרא לצורף אמן ואמר לו לא לחסוך זמן והוצאות אך לעשות העתקי הטבעת מדויקים ביותר. הצורף עבד זמן רב ובסוף הצליח לעשות שתי טבעות זהות לדוגמה. כשהביא אותן, גם האב עצמו לא

הצליח להבחין בין ובין הטבעת
המקורית.

האב קרא לכל בן בנפרד, נתן לכל
אחד מהם את ברכתו ואחת
הטבעות, ומת.

ההמשך מובן. רק נפטר האב, בא כל
אחד מהבנים עם הטבעת שלו ורצה
להיות ראש המשפחה.

חקרו, רבו התלוננו. לשווא. אי-אפשר
היה להבחין איזו היא הטבעת
המקורית.

כמו שלא ניתן לנו היום להוכיח איזו
היא הדת הנכונה.

"מה? זו תשובה לשאלתי?" שאל צלח-א-דין.
"אני רק מתנצל" ענה נתן "שאינני יכול
להבחין בין הטבעות, שהאב בעצמו עשה כך
כדי שלא ניתן יהיה להבחין ביניהן."
"טבעות!" קרא הסולטן "אתה מתעתע!"

הדתות עליהן דיברתי נבדלות בתלבושת,
באוכל, בשתייה!"

"אתה צודק, סולטן" ענה נתן "התורות שלהן
שונות וכן דרכי הפולחן. זאת יכול לראות כל
אחד. אך בכל דת התורות והפולחנים
מבוססים על אמונה, מסורת, היסטוריה,
והשורשים של כל אלה הם זהים. מי מאתנו
יכול להוכיח שאמונות שלו מוסמכות יותר
מהאחרות?"

"אני מבין" ענה צלח-א-דין "עכשיו תמשיך
בסיפורך."
"סיפורי קרוב לסיום" אמר נתן.

הויכוח בין האחים התלקח עד
שהחליטו להביא את המחלוקת לפני
שופט. כל אחד מהם נשבע שקיבל
את הטבעת מידין שאביו, אחרי שזה
הבטיח לו שיוכל ליהנות מכוחה של
הטבעת. והרי לא יתכן שאבא שלו
שיקר לו. הוא אמנם אוהב את אחיו,

אבל הם בוודאי זייפו, ועל השופט
להחליט מי הוא הצודק.

"והשופט?" שאל צלאח-א-דין "מה אמר
השופט? דבר!"

"איזה חידות אתם מציגים לי?" אמר
השופט "האם לכך נועדתי? איך
אוכל להחליט על הטבעת
האמיתית?"

אבל רגע – אני שומע שלטבעת
האמיתית כוח לעשות את בעלה
אהוב על האל ועל בני-אדם. זה
צריך לקבוע! כי הטבעות המזויפות
לא תוכלנה לעשות זאת.

אז תגידו – איזה מכם אוהב ביותר
על שני אחרים? דברו! מה? אתם
שותקים? הטבעות פועלות
במהופך? כל אחד אוהב רק את

עצמו?

אזי אתם רמאים מרומים. אף אחד
מהטבעות אינה האמיתית.

אולי אביכם אבד אותה ואחר כך
הסתיר את האבדה על ידי עשיית
טבעות מזויפות, ואלה הביאו לכם
איבה וצער רבים."

והמשיך השופט "ויתכן שאביכם
התעייף מכוחה של הטבעת ועשה
העתקים שנתן לכם.

לכן, תשמעו את עצתי במקום את
החלטתי. כל אחד מכם קיבל את
הטבעת מאביו ולכן מאמין שהטבעת
שלו היא האמיתית.

הבה ילך כל אחד מכם והוכיח את
אמונתו בכוחה של הטבעת שלו, על
ידי כך שחיינו ישיגו לו את התכונה
המופלאה - אהבתו של האל ושל
בני-אדם. ובעוד אלפי אלפים של

שנים תחזרו הנה. אולי ישב אל כסא
זה אדם חכם ממני ואז תדעו של מי
הטבעת האמיתית. לכו!"

"סולטן, אולי אתה הוא האיש שצריך לשפוט."
סיים נתן
"אני?" קרא הסולטן "אני כלום ואפס. לא, עוד
לא עברו אותם אלפי אלפים של שנים. כסא
של השופט עדיין ריק. " תוכל ללכת, נתן!"
"סולטן, ואינך רוצה ממני שום דבר יותר?"
שאל נתן. "לא, לא כלום."
"אז אולי תסכים לעשות לי טובה. המסחר
שלי הצליח להביא לי תמורה בלתי צפויה
ובימים לא בטוחים אלה אני זקוק למקום
בטוח לשמור על הממון. האם תסכים לקבל
את הרווחים האחרונים שלי כהלוואה או
פיקדון?"
הסולטן נענה ברצון למשאלתו של נתן וכך
צלאח-א-דין זכה מהנתין היהודי החכם בדברי
חוכמה ובערכי כסף, ונתן זכה בכבוד
מהסולטן המוסלמי.